

DREPTUL CIVIL AL FAMILIEI RAPORTURILE NEPATRIMONIALE

Curs teoretic și practic

Teorie, spețe, jurisprudență și grile

Ediția a III-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic

București

-2021-

În loc de prefață	7
Abrevieri	9
CAPITOLUL I. INTRODUCERE ÎN DREPTUL CIVIL AL FAMILIEI	13
<i>Secțiunea I. Familia</i>	13
<i>Secțiunea a II-a. Dreptul familiei</i>	16
CAPITOLUL II. LOGODNA	24
<i>Secțiunea I. Noțiune și caractere juridice</i>	25
<i>Secțiunea a II-a. Condițiile de fond și de formă pentru încheierea logodnei</i>	26
<i>Secțiunea a III-a. Efectele logodnei</i>	29
CAPITOLUL III. CĂSĂTORIA – NOȚIUNI INTRODUCTIVE	43
<i>Secțiunea I. Reglementare, noțiune, natură juridică</i>	43
<i>Secțiunea a II-a. Caracterele juridice ale căsătoriei</i>	44
<i>Secțiunea a III-a. Libertatea matrimonială</i>	46
CAPITOLUL IV. ÎNCHEIEREA CĂSĂTORIEI	50
<i>Secțiunea I. Condiții de fond la încheierea căsătoriei</i>	50
<i>Secțiunea a II-a. Condiții de formă la încheierea căsătoriei</i>	64
<i>Secțiunea a III-a. Procedura efectivă de oficiere a căsătoriei</i>	79
CAPITOLUL V. EFECTELE CĂSĂTORIEI	86
<i>Secțiunea I. Efectele căsătoriei privind raporturile personale nepatrimoniale dintre soți</i>	86
<i>Secțiunea a II-a. Efectele căsătoriei privind raporturile patrimoniale dintre soți</i>	92
<i>Secțiunea a III-a. Efectele privind capacitatea de exercițiu a minorului care s-a căsătorit</i>	95
CAPITOLUL VI. ÎNCETAREA ȘI DESFIINȚAREA CĂSĂTORIEI	99
<i>Secțiunea I. Incetarea căsătoriei</i>	99
<i>Secțiunea a II-a. Desființarea căsătoriei</i>	100
CAPITOLUL VII. DESFACEREA CĂSĂTORIEI PRIN DIVORȚ	124
<i>Secțiunea I. Noțiuni introductive</i>	124
<i>Secțiunea a II-a. Divorțul pe cale judiciară</i>	127
<i>Secțiunea a III-a. Divorțul pe cale extrajudiciară</i>	134
<i>Secțiunea a IV-a. Efectele divorțului</i>	149
CAPITOLUL VIII. RUDENIA ȘI AFINITATEA	171
CAPITOLUL IX. FILIAȚIA	178
<i>Secțiunea I. Regimul general al filiației</i>	178

<i>Secțiunea a II-a. Filiația față de mamă</i>	189
<i>Secțiunea a III-a. Filiația față de tată</i>	197
<i>Secțiunea a IV-a. Reproducerea umană asistată medical cu un terț donator</i>	220
CAPITOLUL X. SITUAȚIA LEGALĂ A COPILULUI	233
CAPITOLUL XI. ADOPTIA	238
<i>Secțiunea I. Noțiuni introductive privind adopția</i>	238
<i>Secțiunea a II-a. Adopția internă (națională)</i>	243
<i>Secțiunea a III-a. Adopția internațională</i>	274
<i>Secțiunea a IV-a. Efectele adopției</i>	277
<i>Secțiunea a V-a. Încetarea adopției</i>	281
CAPITOLUL XII. PROTECȚIA DREPTURILOR COPILULUI.	
AUTORITATEA PĂRINTEASCĂ	296
<i>Secțiunea I. Protecția drepturilor copilului</i>	296
<i>Secțiunea a II-a. Autoritatea părintească</i>	299
CAPITOLUL XIII. OBLIGAȚIA LEGALĂ DE ÎNTREȚINERE	339
GRILE RECAPITULATIVE	362

Capitolul I

INTRODUCERE ÎN DREPTUL CIVIL AL FAMILIEI

Secțiunea I

Familia

Reglementare

Codul civil¹: Art. 258 – Familia

(1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora, precum și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea și educarea copiilor lor.

(2) Familia are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

(3) Statul este obligat să sprijine, prin măsuri economice și sociale, încheierea căsătoriei, precum și dezvoltarea și consolidarea familiei.

(4) În sensul prezentului cod, prin soți se înțelege bărbatul și femeia uniți prin căsătorie.

Constituția României: Art. 48 – Familia

(1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(2) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege. Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă.

(3) Copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului: Art. 8 – Dreptul la respectarea vieții private și de familie

(1) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

(2) Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

Datorită importanței pe care o are familia în societate este firesc ca fiecare sistem de drept să îi dedice acestei instituții o reglementare juridică amplă, așa cum se întâmplă și în

¹ Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în M. Of. nr. 511 din 24 iulie 2009, ulterior republicată în temeiul art. 218 din Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a Codului civil, în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011, cu modificările și completările ulterioare. *Brevitatis causa*, în prezenta lucrare, referirile la Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se vor face prin folosirea expresiilor *Codul civil*, *noul Cod civil* sau a abrevierii *C. civ.*

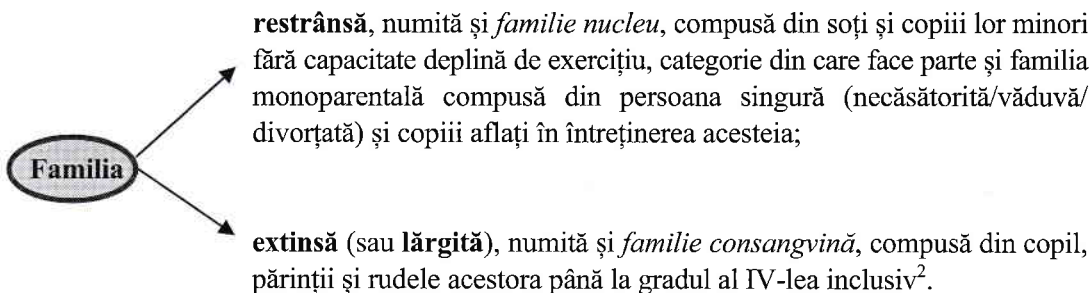
dreptul nostru, unde raporturilor nepatrimoniale și celor patrimoniale ale familiei le este consacrată în întregime Cartea a II-a a Codului civil, intitulată „Despre familie”, cu un număr de 277 articole, respectiv de la art. 258 până la art. 534 inclusiv.

Noțiune

Familia a fost și rămâne unul dintre pilonii de bază pe care se construiește societatea, motiv pentru care, ca fenomen social și nu numai, aceasta a făcut obiectul de cercetare pentru diverse științe, cum ar fi: dreptul, psihologia, sociologia, filosofia, medicina, istoria, religia și multe altele, constituind una dintre temele majore care i-au îndemnat la reflecție atât pe cei care o studiau, pentru a-i înțelege mecanismele și evoluția, cât și pe cei chemați să conceapă norme prin care să o reglementeze juridic.

În sens sociologic, familia reprezintă un grup social care ia naștere prin căsătorie și care este compus din persoane care se gospodăresc împreună, locuiesc împreună și pe care le leagă anumite relații morale, natural biologice, de descendență, dar și psihologice.

În sens juridic, familia reprezintă acel grup de persoane între care se nasc drepturi și obligații ca efecte ale încheierii căsătoriei, sau care reies din relațiile de rudenie, adopție ori alte raporturi similare prevăzute de lege¹.

Din punct de vedere etimologic, termenul de „familie” provine din latinescul *familia(ae)*, care desemna totalitatea membrilor dintr-o castă sau gintă și care cuprindea ansamblul sclavilor și al servitorilor care își duceau traiul sub același acoperiș, cuvântul *famulus* traducându-se prin acela de sclav.

¹ Codul civil nu conține o definiție concretă a familiei, însă aceasta se poate desprinde din ansamblul normelor juridice care reglementează viața de familie. În acest sens a se vedea art. 4 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014; art. 2 din Legea nr. 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei, republicată în M. Of. nr. 785 din 22 noiembrie 2012 (n.n. – Legea nr. 277/2010 va fi abrogată începând cu 1 aprilie 2019, prin Legea nr. 196/2016 privind venitul mediu de incluziune publicată în M. Of. nr. 882 din 3 noiembrie 2016).

² Există legislații care cunosc, pe lângă familia restrânsă și extinsă, și familia poligamă sau poliandă, reprezentând acea formă a căsătoriei în care un bărbat, respectiv o femeie, se poate căsători cu mai multe femei, respectiv bărbați, în același timp, în legislația noastră poligamia și poliandria fiind considerate infracțiuni și sancționate cu pedeapsa închisorii.

1. Funcția biologică sau de perpetuare a speciei umane. Această funcție, ca realitate biologică, datorată uniunii dintre bărbat și femeie, are rolul de a asigura reproducerea populației, perpetuarea speciei umane fiind singurul mijloc prin care poate fi asigurată supraviețuirea societății. Dacă din punct de vedere religios familia ia ființă prin uniunea unui bărbat cu o femeie, prin sfânta taină a căsătoriei, uniune din care se nasc ulterior copii, cei doi soți având datoria morală de a procrea și de a perpetua specia umană, Biserica fiind total împotriva acțiunilor de întrerupere a cursului sarcinii, din punct de vedere juridic, lucrurile sunt diferite, în sensul că statul protejează prin diverse mijloace decizia femeilor care sunt hotărâte să aducă pe lume un copil, indemnizațiile pentru creșterea copilului sau concediile de maternitate (prenatale sau postnatale) fiind doar câteva exemple în acest sens, recunoscând însă libertatea oricărei persoane de a lua o decizie în ceea ce privește actul procreării, fără a îngreuna în vreun sens acest proces.

2. Funcția educativă. Codul civil pune în sarcina părinților îndatorirea de creștere și educare a copiilor lor minori (art. 261 C. civ.). Mai mult decât atât, obligația părinților de a asigura educarea copiilor lor este una de ordine constituțională, părinții fiind răspunzători pentru modul în care își exercită dreptul de a-și crește și educa copiii [art. 48 alin. (1) și art. 29 alin. (6) din Constituție]. Astfel, încă din primii ani de viață ai copilului, părinții au datoria de a se ocupa de formarea personalității acestuia și de comportamentul pe care acesta trebuie să îl aibă în relațiile interumane, prin conturarea primelor noțiuni despre bine și rău, care mai apoi vor ajuta copilul să își construiască propriul sistem axiologic.

În cazul în care părinții nu își îndeplinesc obligația de educare a copiilor lor sau o îndeplinesc în mod necorespunzător, instanța de judecată poate dispune decăderea acestora din exercitiul drepturilor părintești [art. 508-512 C. civ și art. 43 lit. c) din Legea nr. 272/2004, republicată].

3. Funcția economică. În general, familia este privită ca o unitate economică, tocmai datorită faptului că aceasta își desfășoară relațiile specifice, utilizând aceleași mijloace, prin gospodărirea împreună. Un bun exemplu în acest sens este obligația soților de a contribui, indiferent de regimul matrimonial concret aplicabil, în funcție de posibilitatea pe care fiecare dintre ei o are, la cheltuielile căsătoriei [art. 325 alin. (2) C. civ.], dacă prin convenție matrimonială nu s-a prevăzut altfel.

Soții sunt obligați să își acorde sprijin material reciproc, acest aspect fiind prevăzut de legiuitorul Codului civil într-o manieră imperativă [art. 325 alin. (1) C. civ.], motiv pentru care nu se poate deroga de la aceste prevederi printr-o convenție matrimonială.

Funcția economică este întotdeauna pendinte de gradul de dezvoltare economică a țării în care familia își duce viața în comun, de resursele de care familia dispune, precum și de modul în care sunt gestionate aceste resurse.

Funcția economică își găsește aplicabilitate atât în raporturile care intervin între soți în timpul căsătoriei, prin reglementările regimului matrimonial, cât și la disoluția acesteia, atunci când se nasc diferite drepturi, cum este dreptul la moștenire, în caz de încetare a căsătoriei, ori diferite obligații, cum ar fi obligația de întreținere în cazul desfacerii căsătoriei.

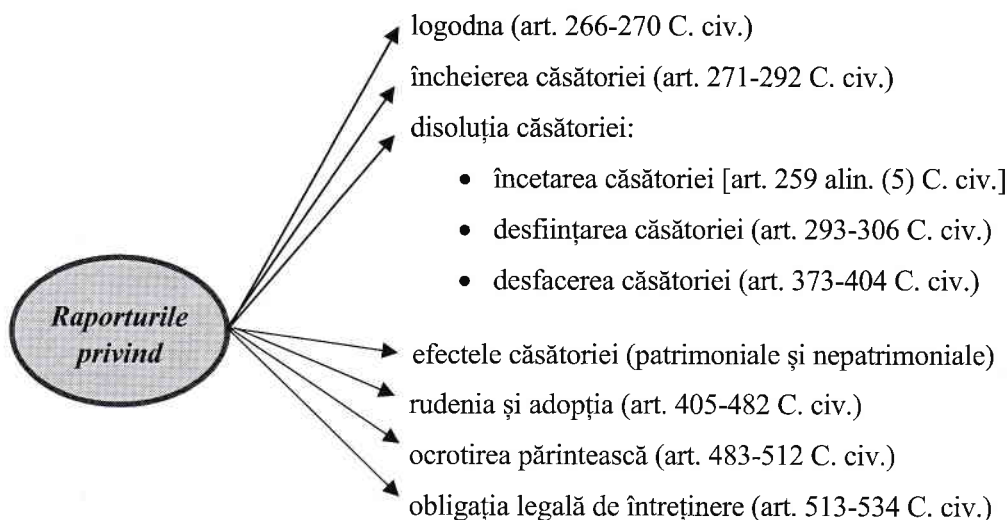
Secțiunea a II-a

Dreptul familiei**Noțiune**

Dreptul familiei a fost definit ca fiind acea ramură a sistemului de drept alcătuită din totalitatea normelor și instituțiilor juridice care reglementează raporturile nepatrimoniale și patrimoniale care izvorăsc din căsătorie, rudenie naturală sau civilă, precum și din alte raporturi asimilate de lege raporturilor de familie, a căror respectare este asigurată, la nevoie, prin forța de constrângere a statului¹.

Obiect

Obiectul relațiilor de familie este reprezentat de:

Atunci când vorbim despre raporturi de familie, trebuie să avem în vedere faptul că acestea se referă atât la drepturile și obligațiile patrimoniale, cât și la cele nepatrimoniale. Mai mult chiar, trebuie precizat faptul că dreptul civil al familiei nu reglementează raporturile succesoriale dintre membrii familiei, ci doar acele raporturi care reies din acte și fapte juridice specifice relațiilor de familie.

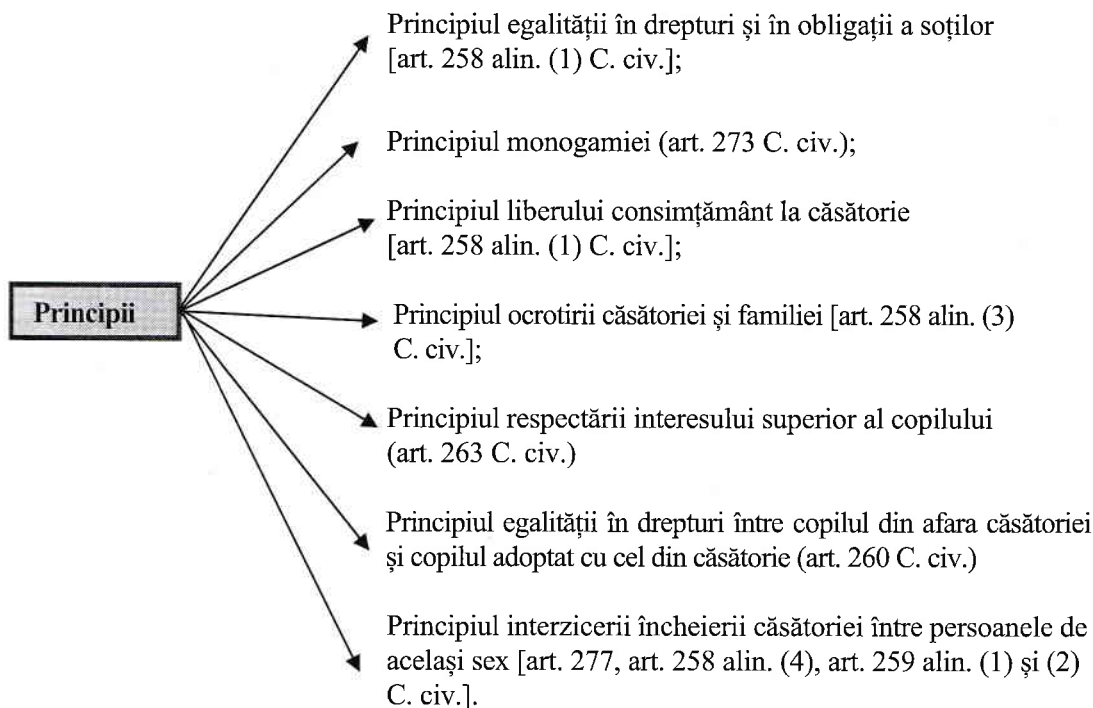
În ceea ce privește metoda de reglementare a raporturilor de familie, aceasta este cea a *egalității juridice*, care este specifică tuturor raporturilor de drept privat și care rezidă în faptul că soții decid de comun acord cu privire la toate aspectele ce privesc căsătoria lor, începând cu consimțământul cerut de lege pentru încheierea sa valabilă și până la ivirea unei cauze de disoluție a acesteia, și exercită în comun autoritatea părintească cu privire la copiii lor minori, niciunul dintre soți nefiind în măsură să își impună voința în fața celuilalt, legea interzicând orice convenție prin care unul dintre soți s-ar supune autorității celuilalt soț.

¹ A se vedea T. Bodoașcă, A. Drăghici, I. Puie, *Dreptul familiei*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 21.

Subiectele

În raporturile de dreptul familiei, subiectele au calitate specială, și anume: logodnic, soț, soție, părinte, copil, adoptat, adoptator, afîn, rudă.

Principiile generale care stau la baza reglementării relațiilor de familie sunt:

Aceste principii se conturează în urma unei analize a textelor de lege care reglementează viața de familie¹.

1. Principiul egalității în drepturi și în obligații a soților – acest principiu este consacrat în Constituția României (art. 16), Codul civil (art. 258), în Declarația Universală a Drepturilor Omului (art. 7), în alte acte normative, precum Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (art. 26), Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (art. 7, art. 10, art. 11, art. 13), Convenția Europeană a Drepturilor Omului (art. 12), Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați (art. 1, art. 6)² etc. și reprezintă o aplicare a principiului general al egalității

¹ A se vedea: art. 16 și art. 48 alin. (1) și (3) din Constituția României; art. 258 alin. (1), art. 260, art. 263, art. 448, art. 483 alin. (2) C. civ.; Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014; Legea nr. 18/1990 pentru ratificarea Convenției cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989, republicată în M. Of. nr. 314 din 13 iunie 2001.

² Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, republicată în M. Of. nr. 326 din 5 iunie 2013.

juridice a părților, caracteristic actelor juridice civile, precum și a principiului constituțional al egalității sexelor, egalitate juridică prin care se înțelege că niciunul dintre soți nu are o putere mai mare decât celălalt și nu își poate impune voința față de acesta, soții neaflându-se între ei nici pe poziții de subordonare, nici pe poziții de supraordonare. O consecință a principiului egalității între soți, respectiv a egalității între bărbat și femeie, egalitate consacrată de art. 48 alin. (1) din Constituție, o constituie *coparentalitatea*, respectiv recunoașterea unei egalități a părinților în participarea și *răspunderea față de creșterea și educarea copiilor lor*, care este de esența exercitării în comun a *autorității părintești*, părinții având drepturi și îndatoriri egale față de copiii lor, drepturi și îndatoriri pe care le exercită împreună.

2. Principiul monogamiei – întrucât căsătoria are la bază valori religioase și morale, acest aspect a fost avut în vedere și de legiuitorul Codului civil din 2009, care a înțeles să ofere în continuare acestor valori morale și o protecție juridică. Astfel că art. 273 C. civ. prevede expres faptul că este interzisă încheierea unei noi căsătorii de către persoana care este căsătorită. Prin urmare, pentru a se putea căsători, o persoană trebuie să fie celibatară, văduvă sau divorțată la momentul încheierii căsătoriei. Legiuitorul nu a cuprins în sfera interdicțiilor posibilitatea încheierii mai multor căsătorii succesive, interdicția vizând doar situația în care o persoană ar fi căsătorită cu mai multe persoane în același timp, fiind, prin urmare, admisă așa-numita *monogamie serială*. În cazul nesocotirii acestui principiu, sancțiunea care intervine este *nulitatea* absolută a celei de-a doua căsătorii încheiate de persoana care era deja căsătorită. Totodată, legea penală incriminează infracțiunea de bigamie în art. 376 C. pen.

3. Principiul liberului consimțământ la căsătorie – Cartea a II-a, Titlul I din Codul civil debutează cu art. 258, care prevede în mod expres faptul că familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți. Tot în aceeași direcție este reglementat și art. 1 din Convenția privind consimțământul la căsătorie, vârsta minimă pentru căsătorie și înregistrarea căsătoriilor, adoptată de Adunarea Generală a ONU, la New York, la 10 decembrie 1962, ratificată prin Legea nr. 116/1992. Acest articol prevede faptul că *nicio căsătorie nu se va putea încheia legal, fără liberul și deplinul consimțământ al ambelor părți*. Totodată, liberul consimțământ la căsătorie reprezintă una dintre condițiile esențiale pentru încheierea sa valabilă. Instituirea acestui principiu a avut la bază intenția legiuitorului de a oferi ocrotire persoanelor care s-ar fi căsătorit fără voia lor, cum era cazul căsătoriilor aranjate în trecut de către părinți, astfel încât încheierea căsătoriei să se bazeze exclusiv pe sentimentele de dragoste ce există între viitorii soți și pe intenția lor unică și reală de a forma o familie, intenție manifestată printr-un consimțământ liber și valabil exprimat. Acest principiu este dublat de interdicția de a se căsători a alienatului sau debilului mintal, precum și de sancțiunea anulării căsătoriei în cazul în care aceasta a fost încheiată de persoana căreia îi lipsea vremelnicele discernământul sau al cărei consimțământ a fost viciat prin eroare, dol sau violență.

4. Principiul ocrotirii căsătoriei și familiei – Codul civil consacră expres acest principiu în art. 258 alin. (3) sub forma unei obligații pe care statul o are de a sprijini prin măsuri economice și sociale încheierea căsătoriei, precum și dezvoltarea și consolidarea familiei. În acest sens, ansamblul normelor legale care reglementează încheierea, desfacerea și încetarea căsă-

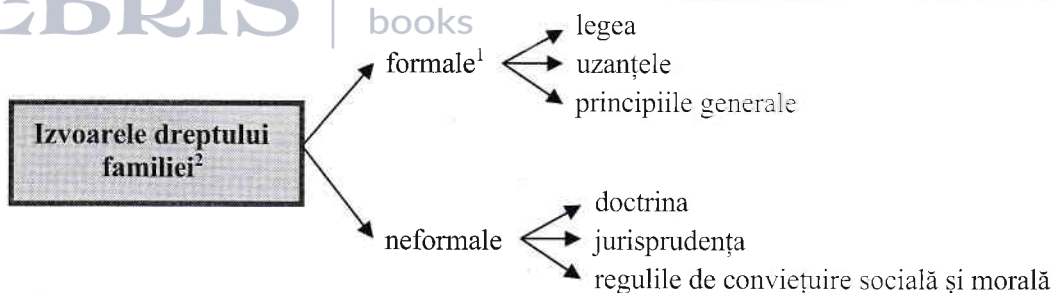
toriei, raporturile dintre părinți și copii sunt menite a proteja căsătoria și familia. Totodată, pentru punerea în practică a acestui principiu, legiuitorul l-a dublat prin norme ale altor ramuri de drept, cele mai relevante în acest sens fiind normele de drept penal, prin care sunt incriminate fapte prin care se aduce atingere relațiilor de familie, cum ar fi infracțiunea de abandon de familie (art. 378 C. pen.), infracțiunea de bigamie (art. 376 C. pen.) sau cea de rele tratamente aplicate minorului (art. 197 C. pen.).

5. Principiul ocrotirii interesului superior al copilului – și acest principiu este reglementat de Codul civil în mod expres la art. 263, care stipulează cât se poate de clar faptul că *orice măsură privitoare la copil, indiferent de autorul ei, trebuie să fie luată cu respectarea interesului superior al copilului*. În vederea respectării acestui principiu, orice aspect privind anumite proceduri privind copiii vor fi soluționate de către autoritățile competente, într-un termen rezonabil, astfel încât acest principiu să nu fie încălcat. Codul civil clarifică în art. 263 alin. (5) faptul că prin *copil* se înțelege *persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nici nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu, potrivit legii*.

În procedurile administrative sau judiciare care îl privesc, ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie. În cazul în care este vorba despre un copil care nu a împlinit vârsta de 10 ani, acesta va putea fi totuși ascultat, dacă autoritatea competentă consideră că acest lucru este necesar pentru soluționarea cauzei. În virtutea acestui principiu, dreptul de a fi ascultat presupune posibilitatea copilului de a cere și a primi orice informație, potrivit cu vârsta și gradul său de înțelegere, precum și posibilitatea de a-și exprima opinia și de a fi informat asupra consecințelor ce decurg din parcurgerea acestor proceduri.

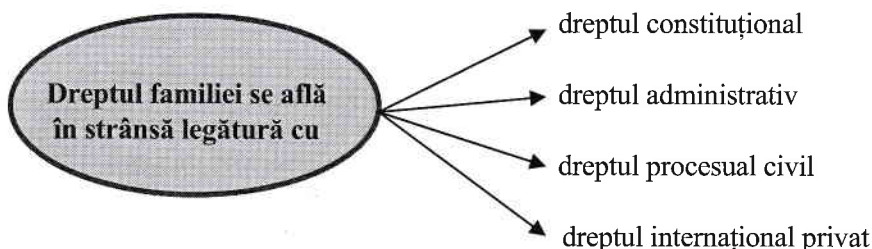
6. Principiul egalității în drepturi între copilul din afara căsătoriei și copilul adoptat cu cel din căsătorie – acest principiu este unul constituțional, prevăzut în art. 48 alin. (3) din Constituția României. Potrivit acestui articol, *copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie*, legiuitorul completând această prevedere legală prin asimilarea copiilor adoptați copiilor firești în art. 260 C. civ., potrivit căruia nu are nicio relevanță dacă un copil este născut din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptat și, fără să fie prevăzut expres, dar prin asimilare, nici că acesta este procreat pe cale naturală sau prin apelarea la mijloace de reproducere umană asistată medical, acesta fiind și un principiu al dreptului familiei care are la bază egalitatea de șanse a copiilor și nediscriminarea lor.

7. Principiul interzicerii încheierii căsătoriei între persoanele de același sex este enunțat în alin. (4) al art. 258 C. civ., cu care debutează Cartea a II-a și în care se precizează clar faptul că, în accepțiunea legii, căsătoria reprezintă uniunea dintre un bărbat și o femeie, idee care este reluată și atunci când sunt enumerate impedimentele la căsătorie și, ca efect al nesocotirii lor, și în enumerarea cauzelor de nulitate a căsătoriei, principiul regăsindu-se și în cuprinsul reglementărilor privind procedura reproducerii umane asistate medical, unde se prevede expres faptul că pot apela la această procedură doar două persoane de sex diferit, iar adopția nu poate fi încuviințată de către instanță decât dacă adoptatorii sunt soți, adică persoane de sex diferit.

Legăturile dreptului familiei cu alte ramuri de drept

Raporturile patrimoniale și nepatrimoniale de familie nu sunt reglementate doar de normele dreptului civil al familiei, acestea făcând obiectul de studiu și al altor ramuri de drept.

Dreptul constituțional reglementează principiile fundamentale de organizare și funcționare ale societății, principiile fundamentale care guvernează raporturile de familie, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, îndatoririle fundamentale ale cetățenilor, autoritățile și instituțiile publice din România care au atribuții și în raporturile de familie.

Dreptul administrativ, prin normele sale, stabilește competența autorităților administrației publice în legătură cu încheierea căsătoriei, cu supravegherea și controlul modului în care se exercită autoritatea părintească, cu reglementarea procedurii de adopție, precum și cu modul în care se iau anumite măsuri privitoare la membrii familiei care se află în dificultate etc.

Dreptul procesual civil reglementează procedura privitoare la modul în care se soluționează litigiile civile, inclusiv procedura specială (derogatorie de la dreptul comun) pentru anumite litigii care au ca obiect raporturi de familie.

Dreptul internațional reglementează anumite raporturi juridice cu elemente de extraneitate.

¹ Izvorul formal principal al dreptului familiei îl constituie Codul civil, adoptat prin Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011, și Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a noului Cod civil, publicată în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011, la care se adaugă și alte acte normative.

² Nu vom stărui asupra izvoarelor dreptului în general și nici asupra izvoarelor dreptului familiei, întrucât această problemă de ordin teoretic a făcut obiectul de studiu al disciplinei de Teoria dreptului, însă vom enunța principalele acte normative ca izvoare formale ale dreptului (a se vedea *supra* – Actele normative ca izvoare ale dreptului familiei).

Dreptul familiei = ramură a dreptului constituită din totalitatea normelor juridice care reglementează raporturile personale și patrimoniale ce izvorăsc din căsătorie, rudenie, adopție și raporturile asimilate de lege, sub anumite aspecte, cu raporturile de familie, în scopul ocrotirii și întăririi familiei.

Familie = grupul de persoane între care există drepturi și obligații, care izvorăsc din căsătorie, rudenie, precum și din alte raporturi asimilate relațiilor de familie.

Filiație = șir neîntrerupt al nașterilor prin care o persoană se leagă de strămoșul ei.

Rudenie = legătura juridică dintre două sau mai multe persoane fizice rezultată din faptul concepțiunii și al nașterii sau din actul juridic al adopției, care determină nașterea unor drepturi și obligații nepatrimoniale reglementate de lege.

Soți = bărbatul și femeia uniți prin căsătorie.

Uniune consensuală = legătura dintre două persoane de sex opus care trăiesc și se gospodăresc împreună, având o relație similară căsătoriei, însă nelegalizată; concubinaj.

ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE

1. Ce se înțelege prin familia restrânsă și familia extinsă?
2. Care sunt funcțiile familiei?
3. Care este obiectul dreptului familiei?
4. Care sunt principiile dreptului familiei?
5. Care sunt ramurile de drept cu care dreptul familiei prezintă legături?
6. Care sunt izvoarele dreptului familiei?
7. Care sunt subiectele dreptului familiei?
8. Cum este definit dreptul familiei?
9. În ce constă funcția educativă a familiei?
10. În ce constă funcția economică a familiei?

ACTE NORMATIVE – IZVOARE FORMALE ALE DREPTULUI FAMILIEI

- Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, în vigoare de la 9 februarie 1997, consolidarea din 13 iulie 2017 are la bază republicarea din M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012 și include modificările aduse prin următoarele acte: Legea nr. 213/2013; Legea nr. 295/2015; O.U.G. nr. 33/2016; Legea nr. 57/2016; ultimul amendament fiind din 12 august 2016;
- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014;
- Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată în M. Of. nr. 739 din 23 septembrie 2016;
- Declarația Universală a Drepturilor Omului, semnată de România la 14 decembrie 1955;

¹ Toate definițiile termenilor juridici explicați în cadrul rubricii „Dicționar” au fost preluate din B.D. Moloman, *Dicționar de dreptul familiei*, Ed. Universul Juridic, București, 2012.